

Evaluatieonderzoek EldersVR

Dit document geeft een overzicht van het project EldersVR in de gemeente Den Haag. Dit overzicht is opgedeeld in de volgende onderwerpen: *eenzaamheid, technologie en ouderen, gebruiksvriendelijkheid, content en reflectie en aanbevelingen.*

Eenzaamheid: het bouwen van sterke relaties

Het lijkt zo onlogisch: omringd zijn door duizenden mensen en je alsnog eenzaam voelen. Toch is dit precies wat zich voordoet in de grootste steden van ons land; mensen voelen geen connectie meer met anderen om hen heen. Vooral in de leeftijdscategorie 65+ is de hoeveelheid mensen die zich matig tot ernstig eenzaam voelt prangend: deze ouderen worden minder mobiel, krijgen last van gezondheidsproblemen en hun sociale netwerk stort in door het overlijden van familie en vrienden. Dit is ook het geval bij de ouderen van wijkcentrum Mariahoeve te Den Haag. Tijdens een steekproef onder de vaste bezoekers van wijkcentrum Mariahoeve kwam naar voren dat de meeste ouderen matig tot sterk eenzaam zijn. EldersVR kwam in dit wijkcentrum dus als geroepen. EldersVR bleek namelijk een ontzettende drijfveer voor conversatie te zijn: waar de ouderen voorheen nauwelijks tot geen woord met elkaar deelden, hadden zij nu een duidelijke gedeelde ervaring die zij met elkaar konden delen. Na en tijdens elke gezamenlijke VR ervaring zagen wij de relatie tussen beide personen opbloeien, tot het vasthouden van elkaars handen als positief gevolg. Het feit dat de ouderen tot weken na de ervaring nog met plezier over de ervaring aan het praten waren en in tweetallen steeds vaker EldersVR gingen gebruiken (zonder verdere ondersteuning of aanmoediging) was een teken van succes: herinneringen worden weer gedeeld en nieuwe ervaringen worden weer gecreëerd.

Technologie en ouderen

Vele ouderen vinden de huidige technologie maar snel gaan: zij snappen door de forse technische ontwikkelingen vaak maar beperkt wat er allemaal gaande is in deze wereld en hebben daardoor vaak een negatief beeld hiertegenover ontwikkeld. Zij zien jongeren met hun mobieltjes en spelletjes, vast in hun eigen wereld. Techniek kan hierdoor door ouderen worden gezien als iets anti-sociaals, een middel dat sociale banden verbreekt. Daarom introduceren wij hen aan een techniek die in staat is om mensen te verbinden: EldersVR. EldersVR zorgt ervoor dat ouderen in aanraking komen met hedendaagse techniek en hierdoor merken dat het iets moois is. De ouderen in wijkcentrum Mariahoeve hebben zelf ondervonden dat deze techniek zelfs kan zorgen voor sterke verbindingen tussen mensen die elkaar voorheen nauwelijks spraken. Zij hebben dus een positieve ervaring gehad met hedendaagse techniek en hebben zelf de positieve, verbindende elementen van deze techniek meegemaakt.

Bereik

Ouderen in Wijkcentrum Mariahoeve en op het 'Goed voor Elkaar' festival waren niet terughoudend in het in gebruik nemen van het VR-systeem: zij waren nieuwsgierig naar EldersVR en stonden open voor deze ervaring. Dit is duidelijk af te leiden uit de cijfers van het huidige bereik van EldersVR: in Mariahoeve zijn in een maand tijd ongeveer 320 ouderen die EldersVR hebben ervaren en op het festival hebben ongeveer 730 ouderen gebruikt gemaakt van EldersVR. Bovendien zijn zowel in Mariahoeve als op het festival veel meer mensen daadwerkelijk bereikt: de schatting is dat in totaal ongeveer 1200 mensen direct met EldersVR in contact zijn gekomen (mantelzorgers, festivalbezoekers, professionals etc.) door het device te zien en erover

met Stef Beun (Xtra Den Haag) te praten. Daarnaast is er ook een groot publiek dat via social media en vele krant publicaties, waaronder twee keer het AD, is bereikt met EldersVR.

Ondanks door het relatief grote bereik kan het directe bereik van EldersVR worden vergroot door bijvoorbeeld EldersVR op te nemen in het wekelijkse activiteitenprogramma, zodat ouderen zich hiervoor kunnen inschrijven. Om het bereik en actieve gebruik van EldersVR enorm te vergroten wordt er aangeraden om EldersVR toegankelijk te maken voor elke smartphone, zodat mensen niet een hele kast meer nodig hebben om EldersVR te gebruiken. Hierdoor is de locatie van EldersVR niet meer gelimiteerd aan het wijkcentrum. Dit is tevens ook gevraagd door de ouderenconsulenten: zij zouden namelijk tijdens huisbezoeken graag ook EldersVR 'op zak willen hebben' en dit aan hun cliënten willen tonen. Dit is momenteel helaas niet mogelijk. Het is dan ook de bedoeling dat deze mobiele applicatie van EldersVR volgend jaar wordt gebouwd. Extra functies, zoals het bijhouden van de precieze hoeveelheid gebruiker van de mobiele EldersVR, zouden mogelijk hierin kunnen worden opgenomen.

Gebruiksvriendelijkheid

EldersVR is gebouwd op de behoeftes en mogelijke beperkingen van ouderen. Het keuzeschermb voor de vier VR ervaringen is dusdanig groot dat dit EldersVR moeilijk te missen valt. Daarnaast zijn de categorieën groot en visueel duidelijk opgesteld zodat mogelijk slecht zicht geen belemmering in de keuze kan zijn. Hierbij is dit keuzeschermb dus ook erg makkelijk: het is al snel duidelijk dat men één van de vier opties moet 'aandrukken'. Na het kiezen van een ervaring worden zij beleid in het opzetten van de bril. Pas als beide ouderen de bril op hebben gezet gaat de ervaring, na het aftellen van 10 secondes, beginnen.

Dit gemak, waar van te voren goed over na is gedacht, is door de ouderen zelf ook zo ervaren. Hack The Planet leden en de begeleiders vanuit Mariahoeve merkte dat het voor de ouderen duidelijk was wat én wanneer zij iets moesten doen. EldersVR is dusdanig gebruiksvriendelijk dat ouderen zelfs uit zichzelf EldersVR gingen gebruiken. Dit is ook uiteindelijk het doel geweest: EldersVR moet dusdanig vanzelfsprekend werken dat eenieder met het device om wil en kan gaan. Dit doel is na het zien en horen van de responses behaald. Natuurlijk blijft het van belang dat de medewerkers ten alle tijden de ouderen kunnen assisteren bij het gebruik van EldersVR, mochten zij dit willen. Daarom wordt er aangeraden om een medewerker verantwoordelijk te maken voor het onderwijzen van collegae over het gebruik van EldersVR en het aan- en uitzetten van EldersVR op locatie.

Aangezien momenteel ook Elders@Home wordt gebruikt is het handig om van EldersVR en Elders@Home één platform te maken. Dit wordt aangeraden aangezien alle medewerkers van een wijkcentrum (inclusief ouderenconsulenten) dan al de VR content op één app hebben, zij weten dan ook van beide platformen voldoende af.

Content

EldersVR kent momenteel vier VR ervaringen: gezamenlijk op safari, naar de Malediven, duiken of op een gondel varen in Venetië. De feedback op deze content is doorgaans positief, vooral de safari en het duiken gelden als twee favorieten: de ouderen komen hierdoor op plekken en in situaties waar zij (vaak) nog nooit zijn geweest. Het was voornamelijk betoverend om te zien dat mensen met fysieke beperkingen plotseling weer aan het duiken waren: dit was voor hen een magische ervaring.

Maar, naast de huidige content, was het al snel duidelijk dat de ouderen het fijn zouden vinden om rond te lopen op herkenbare plekken voor de ouderen zelf. Zo hadden de ouderen in Den Haag graag in de VR omgeving rondgelopen op het strand in Scheveningen of op de Lange Poten. Sommige ouderen vroegen ook naar oude plekken, zoals Den Haag of zelfs Parijs in de jaren '70. Dit zou hun namelijk terug kunnen brengen naar de momenten die zij hadden toen zij nog jong waren. Hieruit zouden natuurlijk ook waardevolle gesprekken kunnen ontstaan. Hack The Planet is zeker van plan om deze tips betreft de content mee te nemen in de volgende edities. Op het gebied van (persoonlijke) content zouden wij dan ook graag willen uitbreiden.

Reflectie en aanbevelingen

EldersVR heeft geleid tot een tal aan responses: van het creëren van waardevolle conversaties en relaties tot aan het activeren van de geest van de ouderen. Het brengt hedendaagse technologie op een positieve manier dicht bij ouderen en de technologie brengt de ouderen weer dicht tot elkaar.

Hieronder volgen de twee belangrijkste aanbevelingen die tevens de meest urgente 'lessons learned' zijn van de EldersVR testperiode:

- 1) Hack The Planet moet ervoor zorgen dat EldersVR geen heuse kast meer is maar dat de content en de interactie van EldersVR ook middels een mobiele telefoon afgespeeld kunnen worden. Vooral om de combinatie van EldersVR en Elders@Home overzichtelijk op één platform te krijgen, en het gebruiksgemak van beide applicaties te vergroten, is het van belang dat dit overkoepelende, mobiele platform wordt gebouwd.
- 2) Op het gebied van EldersVR content wilt Hack The Planet ervoor zorgen dat er actuele VR beelden komen van de favoriete plekken van de ouderen vanuit Den Haag zelf. Daarnaast zal Hack The Planet op zoek gaan naar VR beelden van Den Haag of zelfs Parijs uit de jaren '70. De bedoeling van deze content is dat het meer aansluit op de behoeftes van de ouderen uit de gemeente Den Haag. Dit is natuurlijk in lijn met de ontwikkelingen rondom Elders@Home waar er precies is gekeken naar de behoeftes vanuit de ouderen om hen vervolgens daarin verder te helpen en te ondersteunen. Deze lijn willen wij graag doortrekken naar EldersVR.